Vlaams Parlement

vergadering **C160**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 8 maart 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Paul Cordy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de impact van de recente stakingen van de cipiers op het onderwijsaanbod in de penitentiaire instellingen
– 1105 (2017-2018) 3

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de impact van de nieuwe AVG-regelgeving (Algemene Verordening Gegevensbescherming) op de gegevensbescherming in het onderwijs
– 1273 (2017-2018) 5

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over levensbeschouwing op school
– 1218 (2017-2018) 8

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de scholenasbestinventarisatiestudie van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)
– 1264 (2017-2018) 14

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over meer aandacht voor digitale vaardigheden in het hoger onderwijs, het volwassenenonderwijs en in het kader van levenslang leren
– 1226 (2017-2018) 20

VRAAG OM UITLEG van Paul Cordy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de impact van de recente stakingen van de cipiers op het onderwijs-aanbod in de penitentiaire instellingen
– 1105 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Goedemorgen, collega's, minister. Ik heb over dit thema in het verleden al vragen gesteld. De aanleiding was dat er dus inderdaad weer stakingen waren aangekondigd. Een aantal acties daarvan hebben plaatsgehad, andere zijn dan uiteindelijk wel opgeschort. We hebben dan echter ook nog eens de algemene stakingsdag gehad, die ook wel een zekere impact heeft gehad. Het gegeven is natuurlijk dat, zodra cipiers in staking gaan, men terugvalt op een minimumdienst, namelijk het voldoen aan de primaire behoeften van de gevangenen, wat betekent dat alle andere diensten daar eigenlijk onmiddellijk door worden getroffen, dat onderwijs, cultuur, ontspanning en dergelijke zaken vaak in het gedrang komen.

Minister, ik heb daar recent ook aan uw collega Vandeurzen een vraag over gesteld, omdat hij het algemene beleid ter zake coördineert. Jammer genoeg ben ik uit dat antwoord niet zo heel veel wijzer geworden, maar ik heb er het volste vertrouwen in dat dat bij u anders zal zijn.

Naar aanleiding van die stakingen heb ik dus de volgende vragen. Wat is de impact van die acties, van het mank lopende aanwervingsbeleid van de minister van Justitie? Daarmee wil ik niet zeggen dat dat de schuld is van de minister zelf, maar het is zo dat we daar met een probleem zitten wat die aanwervingen betreft. Wat is dus de impact daarvan en van het voortdurende tekort aan cipiers op het onderwijsaanbod in de penitentiaire instellingen? Is daar overleg over met de bevoegde minister?

We hebben PrisonCloud, het afgeschermde ICT-platform waarlangs gedetineerden onder meer cursussen zouden kunnen volgen, maar dat is op dit moment amper uitgerold in het Vlaamse gevangeniswezen. Nochtans biedt dat een mooie oplossing om gevangenen opleidingen te laten volgen zonder dat hiervoor een door penitentiaire beambten begeleide verplaatsing naar een leslokaal, noch toezicht ter plaatse nodig is. In die zin kan een bijkomende investering in PrisonCloud het aanslepende personeelstekort in penitentiaire complexen helpen verlichten. Zult u van dit momentum gebruikmaken om dit bij uw federale collega, minister Geens, aan te kaarten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Op 2 en 9 februari waren er stakingsdagen in de penitentiaire inrichtingen, met als gevolg dat het hulp- en dienstverlenings-aanbod werd geschorst. Op de werkdagen voorafgaand aan 2 februari waren er stiptheidsacties, waarbij het werk tijdelijk werd neergelegd. Ook dat had een impact op het aanbod. Die was verschillend van gevangenis tot gevangenis. Ik zal een overzicht van de concrete impact op het onderwijsaanbod in al onze gevangenissen aan het commissiesecretariaat bezorgen. Mijnheer Cordy, ik kan dat hier voorlezen, maar het lijkt me beter dat ik u dat gewoon laat bezorgen.

De geplande stiptheidacties tussen 2 en 9 februari werden uiteindelijk opgeschort op basis van het overleg tussen de minister van Justitie en de vakbonden.

De impact van vakbondsacties op het aanbod van hulp- en dienstverlening komt geregeld aan bod, zowel in het overleg tussen de administratie Welzijn en het

directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen als in het overleg dat ik heb met de minister van Welzijn en mijn federale collega van Justitie. Minister Geens is erin geslaagd om in 2017 een aanzienlijke inhaalbeweging te doen qua aanwervingen na een periode van aanwervingsstop. Via hem vernam ik dat sedert begin 2018 159 aanwervingsdossiers zijn opgemaakt, dat er tot op vandaag al een 40-tal nieuwe personeelsleden in dienst zijn getreden en dat de overige plaatsen in de komende weken en maanden zullen worden ingevuld. Er is bovendien een aanwervingsritme overeengekomen dat moet toelaten de personeelskaders op te vullen. De inspanning wordt dus echt onverkort voortgezet. Ik hoop u ook te kunnen geruststellen als ik zeg dat noch collega Vandeurzen noch ikzelf collega Geens moet overtuigen van het belang van onderwijs of van de bredere hulp- en dienstverlening, noch van de onwenselijkheid dat de vakbondsacties een impact zouden hebben op het aanbod van hulp- en dienstverlening. We zijn ervan overtuigd dat dat van belang is, dat dat zo goed mogelijk moet blijven plaatshebben.

PrisonCloud is een afgeschermde onlinetool van het directoraat-generaal van het gevangeniswezen. Die verdere uitrol van PrisonCloud kan zeker opportuniteiten bieden om het aantal bewegingen van de penitentiair beambten te beperken en zo de druk op het gevangenispersoneel te verlichten, maar ik moet uiteraard de bevoegdheidsverdeling in dezen respecteren. We werken dus samen waar dat kan, maar ik kan daar geen opdrachten in geven.

De voorzitter: Collega Cordy, zijn uw zorgen opgelost?

De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Ten dele. Ik ben blij dat die aanwervingen er nu inderdaad gaan komen, met de hoop dat dat het werk in de gevangenissen op dat punt zal verlichten.

Wat nu dat aanbieden van een ICT-platform betreft, we horen ook dat er een aantal onderwijstoepassingen zijn – ik denk onder meer aan Primo – die zouden kunnen worden gebruikt, die ook zijn ontwikkeld voor onderwijs in de gevangenissen, maar die dan blijkbaar weer niet onder PrisonCloud kunnen draaien. Blijkbaar krijgt niet iedere gevangenis ook hetzelfde ICT-platform. Moet niet worden bekeken of daar centraal iets meer kan worden afgesproken, afgestemd op elkaar, zodat dergelijke platformen daar inderdaad kunnen worden gebruikt waar nodig, zodat men niet met een mismatch zit? In het verleden zijn er ooit een aantal zaken vastgelopen op het feit dat systemen niet compatibel waren met elkaar, maar dat is natuurlijk logisch, want het ging dan om een Nederlands systeem. We zitten daar natuurlijk ook met een omgeving met verhoogde veiligheidseisen: toegang tot het internet enzovoort moet er op de juiste manier worden afgeschermd en gecontroleerd. Dat betekent dat het inderdaad niet zo eenvoudig is, zeker als je dat dan aan lokale centra voor volwassenenonderwijs zou overlaten, om dat rond te krijgen. Er zou dus toch wat meer centraal moeten kunnen worden afgesproken en geregeld. Dat is een vraag die we vaak horen van het onderwijsveld binnen de gevangenissen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Cordy, ten eerste, en ik heb u dat ook voor de aanvang van de commissievergadering gezegd: ik apprecieer het ten zeerste dat u oprecht geïnteresseerd bent in de kwaliteit van het onderwijs in onze penitentiaire instellingen. Dat is een bezorgdheid die we samen hebben. PrisonCloud is inderdaad de perfecte tool om ter zake nog meer opportuniteiten te hebben, omdat je daar net die beveiligde omgeving hebt. We nemen ook het initiatief om daarover met de minister te overleggen. Ik ben trouwens samen met collega Geens in een van onze penitentiaire inrichtingen geweest. We hebben daar ook

naar PrisonCloud gekeken, en naar de opportuniteiten die dat kan bieden. We proberen daar ook wel doorbraken in te bewerkstelligen.

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Ik hoop dat we daar inderdaad geraken. Ik blijf het dossier verder volgen, dus zal dat af en toe nog wel eens aankaarten. In ieder geval, bedankt.

De voorzitter: De bijkomende informatie zal nog via de secretaris worden bezorgd.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de impact van de nieuwe AVG-regelgeving (Algemene Verordening Gegevensbescherming) op de gegevensbescherming in het onderwijs – 1273 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, dit is een vraag om uitleg over de beruchte General Data Protection Regulation (GDPR), ook AVG genoemd. Vanaf 25 mei 2018 treedt die AVG in werking. Dat is een nieuwe Europese verordening die regels oplegt om een betere bescherming te waarborgen voor burgers bij het verwerken van hun persoonsgegevens. Ook in het onderwijs zijn er tal van informatiebronnen die persoonsgegevens bevatten, zoals het leerlingvolgsysteem, rapporten en zo meer. De nieuwe regelgeving betekent een grotere verantwoordingsplicht van diegenen die de persoonsgegevens verwerken. De wetgeving legt op dat onderwijsinstellingen een aanspreekpunt moeten aanduiden en een register van verwerkingsactiviteiten moeten bijhouden, en dat scholen een meldplicht hebben bij gegevenslekken. Er zijn nog andere verplichtingen, maar dat zijn enkele ervan.

Minister, hoe schat u de impact in op de onderwijsinstellingen? Zijn de scholen genoeg voorbereid op de nieuwe wetgeving? Welke invloed zal de nieuwe wetgeving hebben op de taakbelasting van schooldirecteurs? Welke maatregelen werden genomen en welke moeten nog worden genomen om de scholen voldoende voor te bereiden op de nieuwe wetgeving? Welke middelen staan er tegenover de uitrol van de nieuwe wetgeving in de onderwijsinstellingen? Hebben alle onderwijsinstellingen een aanspreekpunt aangeduid?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Krekels, de concrete impact verschilt naargelang de concrete situatie. Onderwijsinstellingen die al conform de bestaande wetgeving op de verwerking van persoonsgegevens werkten, hebben een voorsprong. Onderwijsinstellingen verwerken persoonsgegevens van leerlingen en personeelsleden soms op verschillende manieren of via andere applicaties. Nu wordt veel sterker de nadruk gelegd op verantwoording: onderwijsinstellingen moeten kunnen aantonen dat ze gedaan hebben wat redelijkerwijze mogelijk is en dat ze de mogelijke risico's juist kunnen inschatten.

Via de nieuwsbrief 'Schooldirect' heeft mijn administratie een brochure speciaal voor onderwijs rondgestuurd, met als titel 'In 7 stappen naar gegevensbescherming in het onderwijs'. Die brochure is ook terug te vinden op de website van de onderwijsadministratie, van KlasCement en van de Privacycommissie. Bij de

nieuwsbrief was er ook een brief van de voorzitter van de Privacycommissie aan de directies toegevoegd, waarin hij meedeelt dat het niet de bedoeling is om scholen onmiddellijk, vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving, op tekortkomingen te wijzen. De brochure maakt deel uit van een reeks initiatieven afgesproken met de onderwijskoepels ter ondersteuning van onderwijsinstellingen, naast generieke initiatieven die voor alle organisaties bruikbaar zijn. Tijdens de Ronde van Vlaanderen voor schooldirecties zal de voorzitter van de Privacycommissie toelichting geven over de privacywetgeving omdat we het zeer belangrijk vinden dat iedereen daar zeer goed van op de hoogte is. Er zijn ook lespakketten beschikbaar gesteld voor kinderen en scholen, via het jongerenplatform 'ik beslis' van de Privacycommissie. Deze educatieve pakketten laten jongeren spelenderwijs kennismaken met de basisprincipes van de nieuwe Databeschermingswet.

Met de lopende initiatieven kunnen scholen zich voldoende voorbereiden op de nieuwe wetgeving. Het is wel belangrijk dat onderwijsinstellingen ook na mei 2018 continu werken aan de bescherming van soms gevoelige gegevens over leerlingen en personeelsleden. De realiteit bewijst dat informatieveiligheid geen overbodige luxe is.

Naast bovengenoemde sensibilisering en ondersteuning is er ook nog ondersteuning door onder meer de Privacycommissie, zoals de brochure 'Bereid je voor in 13 stappen' en het modelregister. Deze ondersteuning stelt de onderwijsinstellingen in staat om te bepalen welke maatregelen concreet worden genomen en om zich voor te bereiden. Nieuwe punten uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming zijn in ieder geval het register, de aanstelling van een 'data protection officer', de verwerkersovereenkomst, de behandeling van datalekken, de gegevensbescherming door ontwerp en de gegevensbeschermingseffectbeoordeling. Naarmate er meer duidelijkheid komt, bijvoorbeeld door federale wetgeving en andere initiatieven, kunnen we indien nodig nog bijkomende maatregelen nemen.

Wat is de invloed daarvan op de taakbelasting van de schooldirecteurs? Op zich zal de schooldirecteur daar eerder een beperkte invloed van ondervinden. We verwachten dat de schooldirecteur ontlast wordt door enerzijds bovenstaande ondersteuning en anderzijds door de ondersteuning door personeelsleden met meer kennis van informatieveiligheid, zoals de ICT-coördinator of het aanspreekpunt. Het aanspreekpunt zou idealiter de aard van de data waarover een onderwijsinstelling beschikt en de datastromen binnen de onderwijsinstelling moeten kennen. Het aanspreekpunt treedt op als contactpersoon voor de functionaris voor gegevensbescherming van de onderwijskoepels. Onderwijsinstellingen kunnen dus terecht bij de 'data protection officer' van hun onderwijsnet, die daar een bijzondere bevoegdheid in heeft. Onderwijsinstellingen van het gemeentelijk en provinciaal onderwijs kunnen terecht bij de informatieveiligheidsconsulent of de 'data protection officer' van de gemeente of provincie.

Enkele onderwijskoepels bieden ook specifieke opleidingstrajecten aan voor de aanspreekpunten. Naast informatieverschaffing en opleidingen werken de onderwijskoepels in samenwerking met de Privacycommissie en de Vlaamse Toezichtcommissie aan verschillende initiatieven om de taakbelasting van schooldirecteurs zo veel mogelijk te verlichten. Ik geef daar een paar voorbeelden van: er komt een modelregister van verwerkingsactiviteiten; er lopen onderhandelingen met softwareleveranciers om een model van verwerkersovereenkomst op te stellen; scholen kunnen ook steeds terecht bij hun onderwijskoepels voor allerlei voorbeelddocumenten.

Welke middelen staan daartegenover? Er komen geen bijkomende financiële middelen voor de toepassing van de Algemene Verordening Gegevensbescherming, net zo min als voor andere non-profitorganisaties of voor andere verplichtingen uit onderwijsvreemde regelgeving.

De onderwijsadministratie houdt niet bij hoeveel scholen al een aanspreekpunt hebben aangeduid. Maar nog eens, u weet dat wij in mei alle directeurs zien. Dat is traditioneel elk jaar zo. Dan zal daar heel specifiek aandacht aan worden besteed. We zijn ook een traject aan het lopen met de koepels en het net om te zorgen dat ze zo veel mogelijk ondersteuning bieden aan de scholen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik zal deze evolutie al zeker verder afwachten. Vanuit de ondersteuningsnetwerken kreeg ik naar aanleiding van het stellen van de vraag een bijkomende bezorgdheid. Zij vergaren ook heel veel gegevens vanuit verschillende scholen. Wie zal de verantwoordelijkheid nemen over de hele organisatie rond die persoonsgegevens? Krijgt de contactschool dat erbij? Zal dat het aanspreekpunt zijn van de buitengewoononderwijsschool waarmee de school verbonden is? Wie zal daar de eindverantwoordelijke zijn? Wat met de termijnen? Er moet nu heel duidelijk worden gesteld over welke termijn men de persoonsgegevens bijhoudt. Men vraagt hoe men dat gaat bepalen binnen die ondersteuningsnetwerken. Het is heel flexibel. Men kan hulp krijgen. Die kan worden stopgezet na een of twee jaar. Als die hulp nodig is, dan kan men opnieuw ondersteuning krijgen. Zijn die gegevens dan nog beschikbaar of niet? Hoe gaat men dat organiseren?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): De vragen van collega Krekels zijn echt heel terecht. De mensen op het terrein zijn daarmee bezig. We zitten met een kwestie wat de General Data Protection Regulation (GDPR) voorschrijft enerzijds en de operationele werking met gezond boerenverstand anderzijds. Is er door de administratie een vertaling van de GDPR voor de scholen gemaakt om te weten hoe ze dat moeten interpreteren? Als iedereen dat zelf moet gaan doen … *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

U hebt dat beantwoord, maar ik stel vast dat scholen daar niet goed van op de hoogte zijn en dat er toch nog hiaten in zitten. Wordt dat bijgewerkt naar de laatste stand van zaken?

Jos De Meyer (CD&V): Minister, het is vrij logisch dat directies en schoolbesturen minder vertrouwd zijn met onderwijsvreemde wetgeving. Dat is veelal een bijkomende zorg en soms ook bijkomende planlast in het algemeen. Mijn vraag is of de gewijzigde wetgeving in verband met de gegevensbescherming inderdaad zorgt voor zoveel extra planlast. Ik heb met een schoolbestuur gesproken om dit eventjes af te toetsen. Mensen die in het verleden reeds regelgeving ter zake volgden, wijzen mij erop dat deze nieuwe regelgeving niet onmiddellijk zorgt voor zo heel veel bijkomende planlast. Is dit een juiste inschatting of hebben ze dit verkeerd geïnterpreteerd?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik verwijs nog eens naar wat ik daarnet heb gezegd. De Algemene Verordening Gegevensbescherming bekommert mij zeer ten aanzien van de scholen omdat dit opnieuw onderwijsvreemde regelgeving is waar scholen mee moeten omgaan. Dat is de reden waarom we op onze ronde in mei dit punt prioritair bespreken. Alle scholen van basis- en secundair onderwijs zullen uitleg krijgen. We hebben de modeldocumenten al en we gaan ze dan nog eens meegeven over wat wel en wat niet moet. Ik heb gezegd dat ook de koepels daar een bijzondere verantwoordelijkheid in hebben en ook het net en de provinciale en gemeentelijke aanknopingspunten.

Wat collega Daniëls zegt, klopt. Niet elke directeur is daarmee vertrouwd. Maar wij voorzien echt wel in heel veel mogelijkheden om ermee vertrouwd te worden. De vis moet ook willen bijten. Je mag niet zomaar zeggen dat dit extra planlast

is. U hebt dat ook niet gezegd. Het is een kans om orde op zaken te stellen en goed af te bakenen wat je moet doen.

Voorzitter, uw opmerking is terecht. We zijn die oefening echt wel aan het doen. Er zijn publicaties. Collega Krekels, u hebt er ook naar verwezen. Als er nog extra duiding mogelijk is, zal die ook komen. Ik kan die wetgeving natuurlijk niet afschaffen. Het is ook noodzakelijk. Het is een heel gevoelig thema.

Ik heb nog een uitsmijter. Ik heb de mensen van het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION), eens een oefening laten maken om te bekijken waar de knelpunten zitten als bijvoorbeeld Welzijn en Onderwijs samen zouden willen bouwen. Wij hebben eens te meer vastgesteld dat de onderwijsregelgeving voor niets een knelpunt is. Ook al zijn er veel regels in onderwijs, we zijn regelluw als men samen wil bouwen. De knelpunten zitten meestal elders. We moeten daar heel veel zorg voor dragen, want dat bezwaart scholen heel fel.

Denk aan de regelgeving in onze beroepsscholen inzake veiligheid op het werk. Het is echt van belang. We nemen initiatieven om te bekijken of we daar niet tot wat regelluwte kunnen komen zonder dat de veiligheid in het gedrang komt. Hier kan ik dat niet doen, we moeten die verordening correct en zo sober mogelijk interpreteren. Ik vind wel dat onze administratie daar heel goed rond werkt en scholen daarin goed zal begeleiden. We zijn ook op voorhand gestart.

Weet – ik ben daar mijn antwoord ook mee begonnen – dat het niet de bedoeling is om onmiddellijk scholen te pakken. We willen er een geleidelijke evolutie van maken, maar het is wel van belang natuurlijk dat scholen er bewust mee omgaan.

Kathleen Krekels (N-VA): De reden voor mijn vraag was natuurlijk een beetje de angst voor de reikwijdte van de wet en, inderdaad, wat dat met zich meebrengt. We hebben al dikwijls gediscussieerd over de privacy en het doorgeven van gegevens vanuit de school naar het CLB en dan de netwerken erbij. Wie mag wat doorgeven? Wat mag niet? Ik ben een beetje bang dat men nu door deze extra druk opnieuw een beetje gaat twijfelen of men bepaalde gegevens vanuit het CLB naar de school of omgekeerd mag doorgeven. Laat ons erover waken dat we geen stap achteruit zetten inzake het doorgeven van gegevens die echt wel belangrijk zijn voor de schoolcarrière van het kind.

Omtrent de bijeenkomst in mei, minister, wil ik u vragen om de nodige aandacht te besteden aan de aanpak hiervan door de netwerken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over levensbeschouwing op school
– 1218 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp·a): Voorzitter, minister, al meermaals voerden we het debat over de plaats van levensbeschouwing op school in een seculariserende en pluralistische samenleving waar een veelheid aan levensbeschouwingen en religies hun intrede doen. Ze zijn niet allemaal erkend, maar ze zijn er wel en worden beleefd. We vinden deze kwestie ook belangrijk op school.

U weet dat wij sterke pleitbezorgers zijn van een pluralistische samenleving waar iedereen het recht en het grondrecht heeft om zijn verschillende vrijheden, ook

die van levensbeschouwing of religie, uit te oefenen, maar we vinden gedeeld burgerschap ook zeer belangrijk. We denken dat gedeeld burgerschap vaak op een organische manier groeit in een plek, namelijk de school die bij voorkeur, om het debat van gisteren niet te heropenen, een afspiegeling is van de samenleving. Dan zien we toch vaak of regelmatig dat de verschillende doelstellingen op gespannen voet met elkaar komen. De sociologie van de samenleving en een aantal grondwettelijke vrijheden moeten eens tegen het licht worden gehouden, niet om ze uit te hollen, maar om ze een plek te geven in de 21e eeuw.

We hebben een recent voorbeeld waar een school, in dit geval een joodse school, instructies geeft aan leerkrachten om niet te spreken over seksualiteit, voortplanting, politiek, religie, racisme en discriminatie, persoonlijke aangelegenheden, dans en expressie. Het zijn nochtans allemaal elementen die in onze eindtermen zitten. Als men daar niet mag over spreken, hoe kan men dan tot sterk en gedeeld burgerschap komen?

Minister, u beveelt in deze concrete situatie een onderzoek aan wegens inbreuken op de eindtermen, want het gaat om een school die door de Vlaamse overheid erkend en gesubsidieerd wordt. De vraag die meteen bij mij opkwam was: waarom is dit niet eerder opgemerkt door de inspectie? In de volgende berichtgeving hoorde ik een reactie van vertegenwoordigers van de inrichtende macht of schooldirectie. Zij zeiden dat deze praktijken en richtlijnen blijkbaar toch niet nieuw zijn. De betrokkene geeft deze al een aantal jaren aan kandidaat- en waarschijnlijk dus ook aan actieve leerkrachten in de school.

Nog een aansluitende vraag. Hoe komt het dat dergelijke praktijken – we keuren ze toch allemaal af, denk ik – die indruisen tegen de geldende eindtermen – daar is niet eens bijkomend onderzoek voor nodig – niet voorkomen kunnen worden?

Professor Patrick Loobuyck verwoordt dit als volgt. "Net omdat ouders en religies zo vrij zijn in onze samenleving, is onderwijs zo belangrijk om iedereen de kans te geven zich kritisch en geïnformeerd te vormen. Daarom is er leerplicht en zijn er eindtermen. De klas is de enige plek waar we als samenleving alle jonge mensen even bij ons hebben. Onderwijs dient in dat opzicht niet op de eerste plaats om van leerlingen betere moslims, katholieken of atheïsten te maken. Onderwijs dient ook niet om de opvoeding die jonge mensen thuis krijgen te bevestigen, maar om de ramen en deuren open te gooien en even een frisse wind toe te laten die jongeren in staat stelt de eigen opvoeding in perspectief te plaatsen."

De vrijheid van onderwijs is voor ons een hoog goed, maar het mag geen laisser-fairebeleid zijn, en al zeker niet als het gaat om gedeeld burgerschap en democratische waarden, toch een belangrijk fundament van onze samenleving.

Minister, naast het proactieve optreden van de inspectie, hoe wenst u in de toekomst proactiever te werk te gaan met het oog op het respecteren van verplichte eindtermen levensbeschouwing en burgerschap?

De inspectie dient na te gaan of alle scholen een correcte invulling geven aan de levensbeschouwelijke leerplannen. Hoe zal de inspectie een sluitend systeem garanderen om onregelmatigheden sneller te detecteren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, het was me niet helemaal duidelijk, maar ik veronderstel dat u het hebt over het papier dat in die joodse school werd uitgereikt, of uitgereikt zou zijn. Dan weet ik over welke casus het gaat.

Ik heb aan mijn inspectie onmiddellijk gevraagd om een en ander te onderzoeken. Het ging hier om een niet-gedateerd document dat al heel oud was. We

hebben een verslag gekregen van de inspectie. Het document werd niet door de school maar door een van de stichtsters aan een kandidaat-leerkracht meegegeven. Dat kan niet. Het is zeker iets wat men helemaal niet mag volgen.

U vraagt of we dat niet proactief kunnen weten. Wij kunnen niet weten wat een kandidaat-leerkracht krijgt na de sollicitatie. Dat kan mijn inspectie absoluut niet weten. Wat de inspectie doet, is naar de school stappen en onderzoeken in welke mate de eindtermen worden nageleefd.

Er is onmiddellijk ingegrepen. Ik heb aan mijn inspectie gevraagd om daar een verslag van te maken en om mij een advies te geven of de school nu onmiddellijk moet worden doorgelicht of niet. In het verleden is er al een doorlichting gebeurd.

Mevrouw Gennez, u suggereert dat er verplichte eindtermen levensbeschouwing zouden zijn. We hebben in het parlement en decreet goedgekeurd op 17 januari over de onderwijsdoelen, en die zijn duidelijk. Het bevat ook de sleutelcompetenties en de mogelijkheden voor schooldirecties om een en ander te controleren. Het komt uiteraard niet aan de overheid toe om de inhoud van het geloof vast te leggen. In de Grondwet staat in artikel 24, paragraaf 3: "Alle leerlingen die leerplichtig zijn, hebben ten laste van de gemeenschap recht op een morele of religieuze opvoeding."

Wat professor Loobuyck zegt, staat een beetje op gespannen voet met onze Grondwet.

Wat er wél komt, daar ben ik bijzonder blij mee, daar werken we hard aan, zijn eindtermen met betrekking tot burgerschap. Zoals u in de memorie van toelichting hebt kunnen lezen, bevatten de burgerschapscompetenties onder andere aandacht voor de democratische vrijheden, voor de mensenrechten en rechten van het kind, een open houding voor diversiteit. De ontwikkelcommissies die in januari van start zijn gegaan met het formuleren van de nieuwe eindtermen, hebben de opdracht gekregen om duidelijke en evalueerbare doelen op te stellen. Bovendien valt – zoals u weet – het onderscheid tussen vakgebonden en vakoverschrijdende eindtermen weg. Dit betekent dat aan alle doelen een resultaatsverbintenis wordt gekoppeld. Dat is een andere manier van werken. Vroeger mochten de vakoverschrijdende eindtermen zo een beetje door iedereen worden gehaald. We moeten echt zoeken hoe moet output gegarandeerd kunnen krijgen.

Daarnaast is er de nieuwe manier van doorlichten in het kader van Inspectie 2.0. Dit heeft onder andere tot gevolg dat scholen in de toekomst minstens eenmaal om de zes jaar een bezoek krijgen van de onderwijsinspectie. Nu is dat om de tien jaar. Dit verhoogt de mogelijkheden om de vinger aan de pols te houden. In de toekomst zal men bij een doorlichting kunnen samenwerken met de inspecteurs van de levensbeschouwelijke vakken.

De inspectie levensbeschouwelijke vakken is verantwoordelijk voor het toezicht op wat u een correcte invulling van de levensbeschouwelijke leerplannen noemt. Dit wil zeggen een invulling waarbij rekening wordt gehouden met de bepalingen zoals ze in het hogervermelde decreet op de einddoelen zijn goedgekeurd.

Daar staat: "Alle leerplannen, met inbegrip van de leerplannen godsdienst, niet-confessionele zedenleer en cultuurbeschouwing zijn in overeenstemming met de internationale en grondwettelijke beginselen inzake de rechten van de mens en van het kind in het bijzonder en respecteren de goedgekeurde eindtermen en ontwikkelingsdoelen. De leerplannen godsdienst, niet-confessionele zedenleer en cultuurbeschouwing respecteren tevens de interlevensbeschouwelijke competenties."

Je kunt met je eindtermen levensbeschouwing niet ingaan tegen de eindtermen.

De beoordeling van de vakinhoud en -didactiek is de exclusieve bevoegdheid van de inspecteurs-adviseurs levensbeschouwelijke vakken. Echter, het parlement heeft een uitbreiding goedgekeurd waarbij de directies de expliciete bevoegdheid krijgen om levensbeschouwelijke lessen bij te wonen om na te gaan of de grondwettelijke rechten en vrijheden gevrijwaard worden. Als de directie ter zake onregelmatigheden vaststelt, kan hij/zij zich richten tot de inspecteur van het betrokken levensbeschouwelijke vak.

Helemaal nieuw, en waar ik ook iets van verwacht, is dat de bevoegde inspectie jaarlijks bovendien een stand van zaken aan dit Vlaams Parlement zal rapporteren. U zult dus in de toekomst uw bekommernissen rechtstreeks aan de betrokken inspectiediensten kunnen voorleggen. Dat is totaal nieuw. Men moet zich daarnaar organiseren. Ik vind het een uitstekende zaak.

Caroline Gennez (sp·a): Dit is nu een casus in een joodse school, maar op gezette tijden horen we ook van andere voorvallen in andere levensbeschouwelijke vakken. Ik vind dat we daar te licht over gaan, minister.

U laat de eindtermen controleren, maar bij ontstentenis van eindtermen levensbeschouwelijke vakken controleren we eigenlijk niet heel veel. We hebben in ons decreet over de eindtermen een heel omslachtige procedure opgezet om toch maar aan het fundament en het fundamentele vraagstuk niet te raken. Anno 2018 hebben we echt wel belang bij levensbeschouwelijke eindtermen over de verschillende levensbeschouwingen heen.

Het is niet meer van deze tijd dat voor één specifiek vak, namelijk levensbeschouwing, de docenten en de levensbeschouwing zelf tegelijk rechter en partij zijn. Ze formuleren de inhoud, maar ze controleren ook de inhoud. Dat zouden we voor geen enkel ander vak toestaan. We moeten een horde durven nemen en niet blijven hangen bij het conservatieve discours van 'de Grondwet is de Grondwet'. We moeten deze respecteren, dat klopt, maar ook binnen onze grondwettelijke kaders kunnen we echt meer doen.

Ik vind het ook niet echt zinvol om hier telkens weer individuele casussen te bespreken, als we niets doen aan het fundamentele probleem dat er vanuit sommige religieuze overtuigingen richtlijnen worden gegeven aan leerlingen en leerkrachten die absoluut niet stroken met de waarden van de verlichting en onze fundamentele vrijheden en met onze eindtermen rond kennen en kunnen.

Dus ik denk dat u daar veel te licht over gaat. U weet dat ik dat vind. Ik denk dat ook heel veel andere mensen dat vinden, zowel in de samenleving als in het parlement. Ik betreur ten zeerste dat we altijd achter de feiten aan hollen. We gaan dat blijven doen, want wezenlijk gaat er niets veranderen. Ik vind dat echt een gemiste kans. Ik denk dat het debat nog heel lang zal worden gevoerd.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mevrouw Gennez, ik denk dat de minister terecht vroeg waar uw vraag eigenlijk over ging, of wat de aanleiding eigenlijk was. Een vraag van mij en mevrouw Sminate is uitgesteld omdat mijn collega stevig ziek is. Ik wil het debat niet opentrekken naar alles en iedereen, maar toch een paar punten.

Een, de Raad van State heeft op dat laatste punt van u duidelijk gemaakt dat als men concrete eindtermen godsdienst maakt, men komt op het punt dat men de vrijheid daar eigenlijk aantast. Mevrouw Gennez, stel dat we dat doen en ze worden vernietigd, dan hebben we niets. Ik kies in dit geval, terwijl ik een heel aantal van uw bekommernissen deel, liever voor iets dan voor niets.

Dat 'iets' is trouwens niet weinig. Dat 'iets' betekent dat in de eindtermen burgerschap – lees de memorie – letterlijk de rechten van de mens aan bod gaan komen. Dat is uw tegendiscours, als het nodig is. Daar ben ik het met u eens, als er iets gebeurt, dat we ten minste een tegendiscours moeten hebben.

Twee, de directeur of zijn aangestelde, want dat staat er ook in, mag altijd in de klas gaan kijken wat daar gebeurt. Hebben we altijd alles onder controle? Neen. Maar dat hebben we ook niet onder controle in het vak Nederlands, geschiedenis of aardrijkskunde. Als een leerkracht aardrijkskunde zou verkondigen dat de CO_2-uitstoot zeer positief is voor ons klimaat, dat we dringend nog meer CO_2 nodig hebben, kan die dat gewoon doen. Zolang dat niet in het leerplan of het handboek staat, kunnen we daar onze vinger niet op leggen.

Ik ben wel bezorgd, en mijn partij met mij, over twee zaken.

Ten eerste: de opleiding van de leerkrachten die de levensbeschouwelijke vakken geven. We moeten elkaar geen Liesbeth noemen: tussen de levensbeschouwingen bestaan grote verschillen. In het katholiek onderwijs, om dat maar te noemen, dat weet ik, wordt er heel manifest omgegaan met een thema als euthanasie, wat vanuit die levensbeschouwing geen evident thema is, maar wel wordt behandeld. Hetzelfde geldt voor tienerzwangerschappen. Dat is wijs, maar het gebeurt wel vanuit die godsdienst. Dus de opleiding van de leerkrachten, waar we zien dat bij sommige godsdiensten er andere veel groter zijn.

Ten tweede, de inspectie levensbeschouwing is inderdaad versterkt, maar de aantallen die er zijn a rato van het aantal leerlingen en leerkrachten doen me betwijfelen of dat wel voldoende is om dat rond te krijgen.

Ik zal me beperken tot deze opmerkingen voor deze vraag; het andere debat kan zeker nog eens aan bod komen. Het gaat eigenlijk enkel en alleen om het blaadje dat werd meegegeven aan die leerkracht.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik ga professor Loobuyck niet citeren, maar wel voormalig minister van Onderwijs Smet. Ik neem zijn nota erbij.

"(…) de Erkende Instanties & Vereniging Levensbeschouwelijke vakken is vrijdagmiddag 27 september 2013 het engagement over 'interlevensbeschouwelijke competenties' officieel ondertekend. Alle erkende levensbeschouwingen hebben deze competenties onderschreven en zich verbonden om deze te implementeren. Deze vrijwillige samenwerking tussen de aanbieders van de levensbeschouwelijke vakken is een toonvoorbeeld van hoe het moet. Onderwijs vergemakkelijkt hiermee de mogelijkheid om met respect voor elkaars eigenheid in dialoog te gaan, een nieuw perspectief te creëren en zo samen aan de toekomst van Vlaanderen en Brussel te bouwen. (…)

Ik juich toe dat alle erkende levensbeschouwingen deze interlevensbeschouwelijke competenties onderschrijven en zich ertoe verbinden om die ook te implementeren. Ik wens iedereen dan ook veel succes toe bij de verdere implementatie hiervan via leerplannen, studiedagen en begeleiding."

Dit maar ter overweging.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil heel kort even resumeren wat voor ons in het kader van deze vraag echt wel heel belangrijk is. Je hebt burgerschap enerzijds

en levensbeschouwing anderzijds. Uiteraard hebben deze twee vakken raakvlakken, maar ze kunnen zeker niet in elkaar worden verweven, en het ene kan zeker niet vervangend zijn voor het andere.

Heel belangrijk is ook die controle van de directeurs. Minister, dat hebt u ook aangestipt. Die is nu vergemakkelijkt: ze kunnen nu in de lessen volgen wat er precies wordt gegeven, zodat we daar een directer overzicht van krijgen.

Ook verwachten we in het kader van Inspectie 2.0 ook wel veel heil van de samenwerking tussen de inspectie en de inspectie voor de levensbeschouwelijke vakken, zodat, als er wanpraktijken zouden zijn, die in dat kader daadwerkelijk ook sneller aan het licht kunnen komen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Eigenlijk heeft de heer Daniëls, dan aangevuld door de heer De Meyer en mevrouw Krekels, alle antwoorden op de aanvullende vragen van mevrouw Gennez gegeven. Zeker de verwijzing naar het advies van de Raad van State was voor mij heel duidelijk. U hebt ook het advies gezien, veronderstel ik. Ofwel moeten we de Grondwet veranderen, waarvoor ik persoonlijk geen vragende partij ben, ofwel moeten we proberen om …

Koen Daniëls (N-VA): Daar willen wij wel bij helpen.

Minister Hilde Crevits: Dat weet ik, maar ik mag ook mijn mening geven. Ik ben geen vragende partij. Ik vind wel dat de lat voor iedereen, voor alle levensbeschouwingen, gelijk moet liggen, dat je niet de ene levensbeschouwing strenger kunt bekijken dan de andere. De commotie kan niet groter zijn bij de ene of de andere, dus we moeten consequent zijn ter zake. Ik hoop toch dat we, nu we eindtermen aan het uitwerken zijn en de levensbeschouwingen ook een verslag moeten indienen in het parlement, eerst eens goed zullen gebruikmaken van de instrumenten die we nu hebben ontwikkeld en waarmee er, denk ik, ook een stuk transparantie zal worden geboden.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp·a): Eerst en vooral wil ik me volmondig aansluiten bij het initiatief van de vorige minister, dat ook door de huidige minister is voortgezet. Dat is een goede eerste stap binnen het kader dat we vandaag kennen, maar dat is natuurlijk absoluut niet voldoende om de uitdagingen die onze samenleving rijk is, aan te gaan. Wij van sp.a vinden dat levensbeschouwing absoluut een plek heeft binnen de schoolmuren, dat dat ook een thema is dat belangrijk is in het leven van jonge mensen, dat het ook een plek moet krijgen om te worden bediscussieerd, maar dat het binnen het door de overheid vastgelegde curriculum niet meteen een plek heeft, dat er daar ruimte moet zijn voor andere vakken, die niet segregeren en die jongeren laten discussiëren over levensbeschouwing, maar ook over andere democratische beginselen, zoals de rechtstaat en burgerschap, en dat men dat doet in overleg, in dialoog, en niet in segregatie.

Wat de opmerkingen van de Raad van State betreft, die gaan ook uit van de huidige situatie. Natuurlijk, als men echt iets wil veranderen, als men echt wil proberen om die kracht om te zetten in werkbaar beleid, dan hadden we minstens kunnen proberen om samen met de levensbeschouwingen daadwerkelijk gedeelde eindtermen te definiëren en in te schrijven. Ik denk dat de Raad van State daar dan rustig nog eens zijn oordeel over had kunnen vellen, en misschien was dat dan wél iets dat de toets van de grondwettelijkheid had kunnen doorstaan. We hebben daar dus kansen laten liggen, wat ik ook ten zeerste betreur, omdat men eigenlijk gewoon een heel conservatieve benadering heeft als men naar de levensbeschouwingen kijkt. Kijken we naar de samenleving rondom ons.

Onlangs was er nog het bericht over het aandeel ouders die hun kind laten dopen. Minder dan de helft van de pasgeborenen wordt gedoopt. We zitten op dat vlak dus met een secularisering, die ook niet wordt vertaald in de financiering van de erediensten. We hollen ter zake dus eigenlijk achter de samenleving aan, en als er nu ergens voor de samenleving uit moet worden gelopen, om daadwerkelijk de samenleving van de toekomst, en die gemeenschap en die gedeelde toekomst op te bouwen, dan is het wel op school. Misschien moeten de kaders van zeventig jaar geleden en van het Schoolpact maar eens tegen het licht worden gehouden, om toch daadwerkelijk de diversiteit van de 21e eeuw ook in ons curriculum en ons levensbeschouwelijk curriculum haar plaats te geven, en af te stappen van die segregerende kijk op de vrijheid van godsdienst en levensbeschouwing in ons onderwijs.

We denken echt dat dat geen goede zaak is en dat we die koudwatervrees daar moeten overwinnen, wat ons betreft tot en met een aanpassing van de Grondwet. We hebben in het verleden nog wel eens de Grondwet aangepast. Ik heb daar vijfhonderd en zoveel dagen over onderhandeld, dus dit kan gerust nog eens een paar maanden duren.

De voorzitter: Dat zal niet hier gebeuren, maar aan de overkant.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, u gaat dan verhuizen, veranderen van niveau?

De voorzitter: Eerst naar het federale, om de Grondwet aan te passen, en daarna terug naar het Vlaams Parlement om aan de levensbeschouwing een invulling te geven.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de scholenasbestinventarisatiestudie van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)
– 1264 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik wil mijn goede collega Ann Brusseel bedanken omdat ze me de kans geeft mijn vraag vooraf te stellen. Ze is er misschien nog niet, maar alleszins bedankt daarvoor. *(Gelach)*

Asbest is een thema waarover ik minister Schauvliege al een aantal keren heb ondervraagd, maar het is een thema dat ook op andere beleidsdomeinen ingrijpt. Daarom ben ik ook hier. Ik heb me het jongste anderhalf jaar verdiept in het thema en moet zeggen dat ik er met het verloop van de tijd niet echt geruster op word. Minister, daarom kom ik in deze commissie om u deze vraag te stellen.

Zoals u weet, heeft de OVAM een aantal weken geleden de scholenasbestinventarisatiestudie opgeleverd. Daaruit bleken een aantal dingen die toch wel zorgwekkend zijn, onder andere dat 30 procent van de scholen niet over een asbestinventaris beschikt, en dat bij de scholen die daar wel over beschikken, het merendeel eigenlijk onvolledig en/of foutief is. Gebrek aan kennis is de voornaamste reden, zo halen de OVAM en de scholen aan, waarom die zaken eigenlijk niet in orde zijn. Er blijkt nogmaals dat velen van ons een vals gevoel van veiligheid hebben als het om asbest gaat. Die gevleugelde woorden werden vorig jaar in de commissie Leefmilieu uitgesproken door de asbestcoördinator bij de

OVAM. Hij begon met te stellen dat we inzake asbest allemaal een vals gevoel van veiligheid hebben, net zoals dat een beetje het gevoel was bij roken enkele decennia geleden, of bij het samengaan van rijden en drinken. Enkele decennia geleden was dat ook niet echt een groot probleem, maar ondertussen weten we veel beter.

Heel wat scholen renoveren hun gebouwen. Bij zulke renovatiewerken kan asbest vrijkomen. Het is daarom van het allergrootste belang dat scholen goed zijn geïnformeerd over de risico's van asbest en hoe ze ermee moeten omgaan. Op dit moment weten dus te weinig scholen of er asbest aanwezig is, en is er daardoor een kans dat ze grote en onnodige risico's nemen. Als u de voorbije weken de pers volgde, zult u hebben gemerkt dat er regelmatig scholen in het nieuws komen waar er een calamiteit is inzake asbest, waar de school vervolgens werd ontruimd en leerlingen naar huis moesten of waar er soms minder drastische maatregelen werden genomen. Alleszins zijn dat zaken die we kunnen missen als kiespijn, en alleszins is dat ook een onderschatting van de reële situatie.

Dit gaat over de gezondheid van onze kinderen en onze leerkrachten. Daarom moet de school ook bij uitstek een veilige omgeving zijn. Een kordaat beleid is nodig. België staat op de vierde plaats op de wereldranglijst van asbestdoden. Dat is een trieste plaats in een trieste rangschikking. We mogen ons daar niet bij neerleggen. We moeten leren uit de fouten die in het verleden zijn gemaakt. Uit die studie van de OVAM bleek ook dat in twintig van de driehonderd scholen dringende saneringsmaatregelen vereist zijn. Ik moet meegeven dat ik ondertussen minister Schauvliege daarover een schriftelijke vraag heb gesteld, en zij zegt me dat het aantal scholen die een dringende maatregel moeten nemen, ondertussen is opgelopen tot zeventig van de driehonderd. Het aantal is dus nog groter geworden. Zeventig van de driehonderd scholen hebben van de OVAM het advies gekregen om dringend een of meerdere maatregelen te nemen. Als we dat extrapoleren naar Vlaanderen, gaat het alleszins over honderden scholen waar dringende saneringsmaatregelen vereist zijn, als we ervan uitgaan dat de selectie van de onderzochte scholen representatief is.

In Nederland heeft men ook een soortgelijke studie gedaan. Daaruit bleek ook dat heel wat scholen asbest bevatten. Dat is op zich ook geen verrassing. Ook daar heeft men geadviseerd in tal van scholen om dringend een aantal maatregelen te nemen. Als ik dan zie wat Vlaanderen daar nu tegenover zet, vind ik dat toch wel minnetjes.

Minister, ik heb de volgende vragen. Uit de eerste, voorlopige resultaten van de studie blijkt dat er in twintig van de driehonderd scholen dringende acties nodig zijn. Ondertussen zijn dat er ongeveer zeventig, zoals ik daarnet zei, omdat de studie nog niet was opgeleverd toen ik mijn vraag opstelde. Het probleem is dus groter dan ik in mijn ingediende vraag laat zien. Wat echter nog een groter probleem is, is dat een derde van de scholen waaraan op basis van de studie van de OVAM werd gevraagd om dringend actie te nemen, niet thuis geeft. Ik maak me daar wel zorgen over. Die scholen zeggen eigenlijk dat ze daar niks mee doen. Ik vind dat toch wel frappante cijfers.

Ik vat het nog even samen. 69 scholen hebben van de OVAM het advies gekregen om dringend een of meerdere acties te doen. Een derde daarvan geeft niet thuis. Vindt u dat een verantwoordelijke houding, en wat zult u doen om die scholen er toch toe aan te zetten om het nodige te doen?

Ik zei in mijn ingediende vraag dat 7 procent van de scholen een dringend aan te pakken asbestdossier hebben. Ondertussen is dat aantal dus opgelopen. Nogmaals, voor die 7 procent ging ik uit van de voorlopige cijfers. Ondertussen is dat aantal veel groter geworden dan 7 procent. Het zijn er dus zeventig van de

driehonderd. Twee op de drie scholen moeten op korte termijn maatregelen nemen. Dat staat ook in de studie. 30 procent heeft geen inventaris, en de rest een onvolledige of foutieve inventaris. Wat zult u doen om dit probleem ten gronde aan te pakken?

Ik wil daarbij nog zeggen dat de jongste weken een aantal scholen mij ook hebben gecontacteerd. Wat ik daaruit vooral onthoud, is dat scholen zich vooral machteloos en in de steek gelaten voelen. Minister, ik wil u echt vragen om de scholen op dat vlak te ontzorgen en hen te helpen om dit probleem aan te pakken en op te lossen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, mijnheer Danen. Ik weet – ik heb dat ook al in de krant gelezen – dat de asbestproblematiek u zeer na aan het hart ligt, heel terecht trouwens, als ik zo vrij mag zijn. U hebt daar ook al heel wat parlementaire vragen over gesteld. Het is van groot belang dat de scholen zeer goed worden geïnformeerd over de risico's inzake asbest en hoe ze daar precies mee moeten omgaan. Op zich is asbest in een school immers niet noodzakelijk een probleem, maar als je weet dat er asbest is, dan moet je zeker als er wordt geïnventariseerd ook echt meewerken om dat op een goede manier te doen. Vandaar ook mijn grote zorg. Het is nog geen frustratie. Als je weet dat er asbest aanwezig is, dan heeft dat consequenties voor de verwerking. Dat moet correct worden verwerkt. Als je het niet weet, dan kun je in een situatie komen dat je een verbouwing doet of een gebouw afbreekt en er daardoor plots asbest vrijkomt, wat zeer nefast is voor de schoolpopulatie. Wat de informatie betreft, hebt u dus zeker een punt. Dat is correct.

U weet dat onze Vlaamse Regering eind 2014 een conceptplan voor de afbouw van asbest heeft goedgekeurd. Wat voor mij prima is, is dat scholen, publieke overheidsgebouwen, en de land- en tuinbouw daarbij eerst aan bod komen als prioritaire doelgroepen. We willen tegen 2040 alle asbest weg. Ik ben zelf niet de regisseur. Dat weet u ook. De OVAM is de regisseur ter zake. Ze moet voor elke doelgroep, dus ook voor de scholen, een plan van aanpak opmaken. Dat plan van aanpak is net die asbestinventarisatiestudie die eind januari 2018 officieel is vrijgegeven. Het is dus eigenlijk heel goed dat dat er is, want zolang we dat niet hebben, weten we eigenlijk niet hoe het nu zit met het probleem in Vlaanderen, en ik houd er eigenlijk nogal van om gewoon te proberen klare wijn te schenken, zeker als het over zulke zaken gaat, om alsnog een goed zicht te krijgen op de problematiek en de aanwezigheid in onze Vlaamse scholen.

Daarom is die inventarisatiestudie uitgevoerd bij driehonderd scholen verspreid over onze diverse onderwijsnetten. Scholen hebben zich vrijwillig opgegeven. Ik ga er ook van uit dat de scholen die zich hebben opgegeven, scholen zijn die denken dat ze wel een probleem zouden kunnen hebben ter zake.

Het onderzoek is zeer, zeer grondig gebeurd, door een extern expertisebureau. Zo werden bijvoorbeeld niet alleen de gebouwdelen in kaart gebracht waar asbestblootstelling mogelijk is, maar ook de moeilijk bereikbare plekken, zoals de technische ruimtes, die bijna niet voor het publiek toegankelijk zijn, hebben deel uitgemaakt van het onderzoek. De resultaten zijn nu bekend en ook publiek gemaakt. Op welke manier die driehonderd scholen nu aan de slag gaan met de resultaten, is zeer locatiespecifiek en contextgebonden. In sommige situaties waar de ruimte niet kan worden afgesloten, is het inderdaad van belang dat er op korte termijn acties worden ondernomen, maar sowieso is het aan de school om ofwel zelf in eigen beheer met een geattesteerd aannemer de noodzakelijke werken en risicobeheersmaatregelen uit te laten voeren, ofwel daartoe een raamovereenkomst af te sluiten met de OVAM. Er zijn ook situaties waarbij de

ruimte gewoon kan worden afgesloten of waarbij de ruimte niet publiek is. Zoals ik daarnet zei, kan het gaan over technische ruimtes, ruimtes die bijna nooit of niet door het publiek worden betreden. Daar is het directe risico voor de leerlingen en de leerkrachten uiterst beperkt. Je kunt daar de werken dus nog een beetje uitstellen. Je moet dus eigenlijk altijd gaan bekijken of er nu een gevaar is of niet. Je kunt die werken dan uitstellen in afwachting van grotere schoolbouwwerken. Ook de preventieadviseur van de school draagt in dezen een niet onbelangrijke verantwoordelijkheid.

Tussen de OVAM en het beleidsdomein Onderwijs, dus de twee beheerders, namelijk het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) en het Gemeenschapsonderwijs, zijn er twee overeenkomsten afgesloten.

Eén overeenkomst betreft de samenwerking tussen de OVAM en het GO! voor de verwijdering van asbest in de scholen van het Gemeenschapsonderwijs. De andere overeenkomst betreft de samenwerking tussen de OVAM en AGION wat de asbestproblematiek in de scholen in het gesubsidieerd onderwijs betreft. Beide overeenkomsten bevatten een plan van aanpak. Dat is in beide gevallen vrij gelijkaardig.

Elke overeenkomst geeft een overzicht van de verschillende ondersteuningsmogelijkheden en bijhorende financiële vergoeding bij de verwijdering van het asbest. We doen een inschatting van de risicoschalen met een inschatting of het dringend is of op korte, middellange of lange termijn moet worden verwijderd. Men maakt ook een onderscheid tussen niet-hechtgebonden asbest en hechtgebonden asbest omdat dat een wereld van verschil is. Los asbest is heel gevaarlijk.

Elke overeenkomst geeft ook een overzicht van de oplossingsmogelijkheden en de eventuele maatregelen om risico's te beheersen. De OVAM verklaart zich in de beide overeenkomsten bereid om maximaal advies te geven en te ontzorgen, maar het is niet de intentie van de OVAM om dwangmaatregelen op te leggen, omdat de OVAM die bevoegdheid niet heeft. Dwang en ontzorgen staan een beetje haaks op elkaar. Maar dat was ook niet uw vraag.

Voor de paasvakantie is er nog een overleg tussen mijn kabinet en de OVAM om te bekijken hoe we de schoolbesturen nog sterker kunnen ondersteunen en stimuleren om er werk van te maken en de juiste acties te ondernemen en hoe we de bestaande overeenkomsten kunnen uitbreiden naar alle scholen in Vlaanderen en Brussel. We hebben nu een overeenkomst met de top, maar je moet er natuurlijk nog voor zorgen dat het doorsijpelt naar de scholen zelf.

Vorig jaar hebben we 7,5 miljoen euro vrijgemaakt om de meest problematische asbesttoepassingen in scholen te verwijderen. We zullen systematisch verder moeten werken.

Wat betreft het cijfer van 7 procent, kan ik u meegeven dat blijvende sensibilisatie absoluut noodzakelijk is. We moeten nu nog het afbouwbeleid goedkeuren. Als dat gebeurd is, zal de OVAM een grote communicatie voeren om iedereen nog meer bewust te maken van de gevaren van asbest en van de noodzakelijke preventieve maatregelen die kunnen worden genomen. Dat kan voor onze scholen een hulp zijn.

U weet wellicht dat elke school als werkgever moet beschikken over een asbestinventaris. Dat is een federale verplichting. We hebben vandaag al een vraag gekregen van een van de collega's rond federale zaken die naar scholen vertaald moeten worden en die dan uiteraard, zoals u zegt, er soms voor zorgen dat scholen zeggen: 'Oei, dat komt ook weer op ons af.' Maximale ondersteuning voor de koepels, het net en de OVAM is dus aan de orde. Ik zal zeker de aandacht daarop blijven vestigen. Dat is ook de reden waarom ik bewust gekozen

heb om de studie publiek te maken en erover te communiceren. Het heeft geen zin dat we onze ogen sluiten of het onderzoek in de kast leggen, want dan zal het niet opgelost geraken. We moeten daar echt actie ondernemen. Collega Danen, het is echt wel mijn bedoeling om maximaal te zorgen dat kinderen en leerkrachten geen gevaar lopen door de situatie zoals die op dit ogenblik in Vlaanderen is.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, dank u wel. Ik wil eerst nog zeggen dat sommige van mijn getallen niet meer accuraat zijn omdat de studie pas achteraf helemaal is vrijgegeven. Ik heb me gebaseerd op eerdere cijfers die ik van minister Schauvliege heb gekregen, gebaseerd op voorlopige studieresultaten.

Maar misschien toch nog even dit. Waar ik me bijzonder, bijzonder veel zorgen over maak, is het volgende. De OVAM geeft zelf aan dat voor 69 scholen van de 300 er een advies tot dringende actie is. Dat gaat dan niet over een hechtgebonden toepassing in goede staat; het gaat over, zoals ze zelf zeggen, verweerd of beschadigd asbest zoals asbesthoudend gips of andere niet-hechtgebonden toepassingen. Daarvan zegt een derde van de scholen tot nog toe dat ze voorlopig niets doen met dat advies. Ik maak me daar bijzonder veel zorgen over. U zegt dat u niet de regisseur bent, en dat is inderdaad zo. Minister Schauvliege zegt hetzelfde, en dat klopt natuurlijk ook wel. Maar ik wil gewoon dat voor kinderen en voor iedereen natuurlijk, de school bij uitstek een veilige plaats is. Ouders gaan er ook van uit dat het in de school wel veilig zal zijn. Eerlijk gezegd, als ik zou weten dat mijn school een advies zou hebben gekregen om dringend te saneren, en dat gebeurt jarenlang niet, en ik kom daarop uit, dan zou ik mij daar als ouder bijzonder, bijzonder gefrustreerd en ongelukkig over voelen, vooral omdat de OVAM heel duidelijk gecommuniceerd heeft.

Ik heb ook af en toe contact gehad met de OVAM zelf. Daar zegt men dat ze misschien wel regisseur zijn van het project, maar dat ze scholen niet kunnen verplichten. Dat klopt natuurlijk ook wel. Maar ik wil er gewoon voor zorgen dat daar waar risico's bestaan – we weten nu hoeveel scholen dat zijn – er moet worden ingegrepen. Ik zou u echt willen vragen om op dat vlak bijkomende stappen te zetten, en misschien ook in uw eigen communicatie daarrond aandacht vragen, want u communiceert soms ook over dingen waar u niet onmiddellijk veel impact op hebt. Op zich is dat natuurlijk wel goed, vooral om dat probleem wat hoger in de schuif te leggen.

Ik heb ook begrepen van minister Schauvliege dat zij de milieu-inspectiediensten, los van onderwijs, gevraagd heeft om asbest als belangrijker te kwalificeren. Ik hoop dat als iedereen samenwerkt, we dit probleem op een goede manier kunnen aanpakken en kunnen leren van de fouten uit het verleden in andere dossiers die even gevoelig waren.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, de zorg van collega Danen deel ik. Wel wil ik ervoor waarschuwen dat we niet alle ouders schrik zouden aanjagen. Dat betekent uiteraard niet dat schoolbesturen niet alert moeten optreden indien ze effectief geconfronteerd worden met probleemsituaties met asbest.

Voorzitter, ik heb in december over dit thema een vraag om uitleg gesteld. Die werd omgezet in een schriftelijke vraag. Het antwoord dat de minister mij daarop heeft gegeven, komt in ruime mate overeen met wat ik hier vandaag hoor. Op dat moment was het nog niet in het nationaal nieuws, vandaar dat de vraag misschien ook niet goedgekeurd was.

We hebben daarnet reeds gesproken over onderwijsvreemde wetgeving waar schoolbesturen begrijpelijkerwijze niet altijd even vertrouwd mee zijn. Dat is zeker en vast ook zo met de asbestwetgeving. Nochtans is dit letterlijk en figuurlijk een gevoelig en zeer belangrijk thema. Persoonlijk heb ik de vraag, die tegelijkertijd ook een pleidooi is, of het niet zinvol zou zijn om ten aanzien van schoolbesturen en schoolgebouwen de OVAM een grotere en meer dwingende rol te geven. Je kunt van alle schoolbesturen onmogelijk verwachten dat zij daar even vertrouwd mee zijn. Ik weet dat u daarbij niet over één nacht ijs kunt gaan en dat het fundamenteel niet de bevoegdheid is van de minister van Onderwijs, maar ik wil het toch even aankaarten om dit verder te onderzoeken.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, dit thema is deze week op de bestuursvergadering van de OVSG ter sprake gekomen. De bezorgdheid daar was om te bekijken wat de OVSG eventueel voor haar scholen zou kunnen betekenen. Er was ook de bezorgdheid vanuit Gent waar men bij de renovatie van enkele schoolgebouwen had ontdekt dat het asbest gewoon in het pleister zit. Wij kennen heel veel gebouwen waar het pleister afbrokkelt. Zodra dat afbrokkelt, komt er ook asbest vrij, en dat is een gevaarlijk gegeven. De bezorgdheid was of men er een zicht op heeft of de techniek om asbest te verwerken in pleister algemeen werd gebruikt in het verleden en of die door bepaalde aannemers of in bepaalde regio's werd toegepast. De bezorgdheid was in welke mate het asbest vrijkomt zodra je in het pleister iets doet, door iets op te hangen of wat dan ook. Kan dat worden onderzocht? Dat is natuurlijk een heel technische vraag.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Er is aandacht voor de thematiek. We hebben een inventaris gemaakt, net om die aandacht hoger te maken. De OVAM heeft een raamovereenkomst met het GO! en AGION om maximaal te gaan ondersteunen. We hebben in extra middelen voorzien. Dat zijn de stappen die we nu aan het zetten zijn.

Uiteraard zal er nog veel water naar de zee vloeien, maar ik ben zeker bereid om te vragen dat de OVAM, zeker gelet op de aanvullende vraag van collega Krekels over het asbest in het pleisterwerk, samen met de onderwijskoepels en het net nog eens een vergadering houdt. Als het op de raad van bestuur van de OVSG komt, kan dat evengoed met de OVAM worden doorgesproken. Ik ben daar technisch niet in onderlegd. Idem dito voor de opmerking van collega De Meyer. Het zou goed zijn dat we nog eens een vervolgoverleg doen met onze onderwijsverstrekkers, de OVAM, de onderwijsadministratie en mijn kabinet om te kijken hoe we dat aanpakken en hoe we de scholen beter kunnen ondersteunen.

Ik weet dat er heel veel op scholen afkomt. Collega De Meyer verwees er specifiek naar dat de wetgeving vreemd is aan hen, maar ze moeten het wel mee oplossen natuurlijk. Ik kan het niet voor hen doen. De actie moet van hen komen. Ik heb ook aan mijn adjunct-kabinetschef gevraagd hoe het zit met de subsidiëring en of men prioritaire subsidies kan krijgen. Het antwoord is 'ja'. Maar er moet natuurlijk een dossier worden opgemaakt om het doen. Als ik jullie zorgen hoor en zie dat de 'sense of urgency' niet bij iedereen even hoog zou zijn – ik spreek in de voorwaardelijke wijs – denk ik dat het goed zou zijn om op heel korte termijn nog een initiatief te nemen en te kijken wat we eventueel als bijkomende acties kunnen ondernemen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik ben blij om te horen dat de bezorgdheid hier ruim gedeeld wordt. Minister, ik wil u ook bedanken omdat u bijkomende initiatieven

zult nemen wat betreft overleg om het probleem aan te pakken. Nogmaals, paniek is nergens voor nodig, maar grote bezorgdheid wel. Het blijft echter wel zo, en dat is ook de grond van mijn vraag, dat een aantal scholen die onderzocht zijn, die gevraagd hebben om te worden onderzocht, waaraan de OVAM vervolgens het advies geeft dat men een groot probleem heeft op een aantal vlakken en dat er dringend moet worden aangepakt, toch zeggen dat ze dat toch niet doen. Ik begrijp ook wel dat er veel op scholen afkomt, maar daar moet de overheid maximaal ontzorgen en zorgen dat scholen dat probleem opgelost krijgen. Ik ondersteun voor een deel de suggestie van collega De Meyer dat de OVAM op dat vlak een wat sterkere regisseursrol zou kunnen spelen. Het kan toch niet zo zijn dat scholen – ik hoop een minderheid – gewoon zeggen dat zij het zelf een minder groot probleem vinden en er dus weinig aan doen, misschien omdat zij het te weinig kennen. Dat zou toch echt niet mogen. Als scholen daar hardnekkig in blijven, dan moeten we misschien wat sterker kunnen optreden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over meer aandacht voor digitale vaardigheden in het hoger onderwijs, het volwassenenonderwijs en in het kader van levenslang leren – 1226 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Ik ga even naar het thema STEM- (Science, Technology, Engineering and Mathematics) en ICT-opleidingen. Mijn vorige vraag daarover dateert van de plenaire vergadering van 11 oktober 2017. Ik hoop dat we ondertussen meer nieuws hebben, minister. U antwoordde toen dat we 5 jaar geleden iets meer dan 2150 trajectstarters in ICT-opleidingen hadden. Dat is nu met een derde vermeerderd, tot 2820. Door middel van het STEM-actieplan hoopt u verdere positieve doorbraken te realiseren, heb ik onthouden.

De vraag naar digitale vaardigheden is inderdaad groot. Uit de jongste VDAB-cijfers blijkt dat er in januari nog 1571 vacatures waren voor informatici en ICT-medewerkers. Dat staat in schril contrast met de cijfers van Agoria, de federatie voor technologiebedrijven. Ik neem aan dat niet alle vacatures voor die hoger opgeleide IT'ers doorstromen naar VDAB, want Agoria spreekt van een tekort in de sector van maar liefst 9000 digitale experten in verschillende domeinen. De verwachte uitbreiding in de IT-sector – en dat zijn dan niet alleen pure IT-specialisten, maar eigenlijk vooral digitale experten op meerdere domeinen in brede zin – gaat zelfs richting 16.000 vacatures, als rekening wordt gehouden met een gebalanceerde vraag en aanbod en een correcte verloning. Dat zijn heel wat parameters, om u er toch maar op te wijzen dat de vacatures die VDAB vandaag bereiken, absoluut geen richtcijfer betekenen, maar dat het eigenlijk over veel meer gaat en dat het in de toekomst enkel meer zal worden met de digitale omslag die we maken op onze arbeidsmarkt.

Zelfs indien ze zouden stellen dat ze zich allemaal richten op de vacatures die Agoria omschreef, vormen de 2820 trajectstarters in ICT-opleidingen slechts een klein aandeel. Het feit dat de federatie voor technologiebedrijven zelfs aan 16.000 vacatures denkt, zet de noodzaak aan digitale kennis en vaardigheden verder kracht bij. Digitale 'skills' moeten een basisrecht zijn voor iedereen. Zo liet Martine Tempels, directielid bij Telenet en oprichtster van CoderDojo, recent optekenen dat aandacht voor STEM en buitenschoolse activiteiten alleen niet volstaat maar dat er nog wat meer nodig is zoals het verplicht opnemen van digitale vaardigheden en een basisvak computerwetenschappen in het curriculum.

Volgens Martine Tempels, ICT Woman of The Year 2012, is dat essentieel. Er zijn wel meer mensen uit de sector die me contacteren over de eindtermen digitale vaardigheden en over meer aandacht voor het computationeel denken. De benamingen gaan in verschillende richtingen, maar bij de opstelling van de nieuwe eindtermen is het zeer wenselijk daar zeer grondig over na te denken en daar een stevig antwoord op te bieden.

Het leerplichtonderwijs is dus essentieel als we stevige vooruitgang willen boeken. Om de inhaalbeweging op korte termijn te maken, is er vooral vraag naar actie in het hoger onderwijs, in levenslang leren en in het volwassenenonderwijs. Wat betreft de inspanningen voor het hoger onderwijs, gaf u aan bereid te zijn om deze piste verder te bekijken.

Ik heb hierover de volgende vragen. Welke concrete streefcijfers of meetbare doelstellingen hebt u vooropgesteld wat betreft trajectstarters in ICT-opleidingen? Hoe verhouden deze zich tot de geschatte vacatures van Agoria?

Hoe plant u digitale vaardigheden in het hoger onderwijs aan te scherpen? Welke aanpak hebt u hier voor ogen? Hoe plant u de vooruitgang in kaart te brengen?

Welke rol is er volgens u weggelegd voor het volwassenenonderwijs aangaande digitale skills en computationeel denken in het kader van levenslang leren? Welke aanpak hebt u hier voor ogen? Hoe plant u de vooruitgang in kaart te brengen?

Welke stappen hebt u reeds ondernomen sinds de actuele vraag van 11 oktober 2017 om verdere vooruitgang in het hoger onderwijs, in levenslang leren en in het volwassenenonderwijs te bewerkstelligen?

Hoe staat u tegenover de recente voorstellen van Martine Tempels om de aandacht voor digitale vaardigheden in het curriculum verder te intensifiëren? Welke aanpak bepleit u zelf?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, als intro: ik had gisteren om 5 uur een overleg met Françoise Chombar, voorzitter van het STEM-platform, en professor Dehaene. Dat is niet kunnen doorgaan omdat de plenaire vergadering nog bezig was. Het ontwerp van decreet over het volwassenenonderwijs moest worden besproken en goedgekeurd. Dat overleg wordt zo snel mogelijk weer ingepland. Mevrouw Chombar is zeer dynamisch bezig met de promotie en de vooruitgang van STEM in ons onderwijs.

Er is momenteel geen concrete doelstelling betreffende het aantal trajectstarters in de ICT-opleidingen. Wel wordt er elk jaar een STEM-monitor gepubliceerd waarin de evolutie van het aantal studenten in een STEM-opleiding globaal wordt opgevolgd. Voor de instroom in STEM-richtingen in het hoger onderwijs heeft het STEM-platform enkel een globale doelstelling van een toename van het aandeel generatiestudenten tegen 2020 naar voren geschoven.

Voor professionele bachelors is er een stijging tot een aandeel van 27,82 procent. Voor academische bachelors een stijging tot een aandeel van 33,02 procent. Mevrouw Brusseel, in het schooljaar 2015-2016 zijn er 19.693 masterdiploma's uitgereikt. Daarvan zijn er 5544 in STEM-richtingen. We zitten dus aan 27,9 procent op dit ogenblik, zoals gepland. In datzelfde academiejaar zijn er 23.045 bachelordiploma's uitgereikt. Daarvan zijn er 5386 in STEM-richtingen. Dat is dus 24 procent.

Het aandeel jongeren – maar dat weet u al – met een globaal hoger diploma stijgt en is nog nooit zo hoog geweest. Dat zijn er nu 47,3 procent; in 2000 was

dat 36 procent. Dat is exponentiële groei van het aantal diploma's hoger onderwijs. Dat is niet allemaal STEM natuurlijk. Ik heb u de aantallen gegeven.

De globale positieve evolutie doet zich ook voor in de ICT-richtingen in het hoger onderwijs. We delen wel de bekommernis van Agoria en andere sectoren voor de invulling van STEM-vacatures. Het STEM-beleid is daar ook op gericht. De invulling van de vacatures loopt vandaag wat moeilijker, ook door de gunstige economische omstandigheden. Het is lang geleden dat er zoveel vacatures waren. Zelfs jongeren zonder diploma secundair onderwijs worden van de arbeidsmarkt geplukt om al te gaan werken, net omdat er zoveel arbeidskrapte is.

De ICT-opleidingen zitten mee in het STEM-actieplan dat poogt jongeren te stimuleren om voor STEM-opleidingen en -loopbanen te kiezen. De hogeronderwijsinstellingen hebben ook zelf de autonomie om initiatieven op te zetten. Een van de prominente initiatieven is voor mij persoonlijk de opleiding Digital Arts and Entertainment aan de Hogeschool West-Vlaanderen, die uitgeroepen is tot de beste opleiding voor 'game art' en 'game development' ter wereld. Dat is op zich fantastisch. Er is de STEM Universiteit van de Katholieke Universiteit Leuven, en Studio STEM van de Universiteit Antwerpen, en die bieden STEM-activiteiten aan onder andere aan leerlingen in het laatste jaar van het secundair onderwijs. Dit zijn initiatieven die ik ten volle ondersteun.

Voor het volwassenenonderwijs hebben we gisteren een nieuw ontwerp van decreet goedgekeurd. Er blijft een belangrijke rol weggelegd om volwassenen te helpen bij het verwerven van digitale competenties. Dit vermeldden we reeds in de conceptnota over de hervorming van het volwassenenonderwijs. De OESO ziet een aantal belangrijke trends op het vlak van ICT die een impact kunnen hebben op het onderwijs zoals de toename van ICT-gebruik in scholen en op het werk, de exponentiële toename van internetgebruik en sociale media, de snelle groei van mobiele toestellen met internettoegang, de groeiende culturele diversiteit van het internet en de risico's van de digitale samenleving. In de Europese aanbeveling over de sleutelcompetenties voor levenslang leren, is digitale competentie opgenomen en gedefinieerd als 'de vertrouwdheid met en het kritische gebruik van technologieën van de informatiemaatschappij voor het werk, in de vrije tijd en voor communicatie'.

Sinds 2012 is er een volledig geactualiseerd opleidingsprofiel ICT in de Basiseducatie van kracht. In september 2016 werden zeven nieuwe opleidingsprofielen in het Secundair Volwassenenonderwijs voor ICT ingevoerd ter vervanging van de erg lange en onsamenhangende opleiding 'toepassingssoftware. Ik denk dat ik daarover al uitleg heb gegeven. In de plaats daarvan is er nu een basisopleiding Start to ICT naast zes onderscheiden opleidingen zoals ICT en Administratie, ICT en Sociale Media, ICT in een Educatieve Context, ICT in een Creatieve Context, Webcontent en App-ontwikkeling. Twee andere bestaande opleidingen, netwerkbeheer en programmeren, werden volledig geactualiseerd. Deze modulaire nieuwe opleidingsstructuur is volledig gebaseerd op het Europese competentiemodel DigComp.

Voor deze grondige vernieuwing kregen de centra voor volwassenenonderwijs inhoudelijke en praktische ondersteuning van de pedagogische begeleidingsdiensten en het Vlaams Ondersteuningscentrum voor het Volwassenenonderwijs (Vocvo). De pedagogische begeleidingsdiensten en het Vocvo sloten met de Vlaamse overheid een overeenkomst tot netoverschrijdende samenwerking voor de uitvoering van een professionaliseringstraject in het kader van de implementatie van het opleidingstraject ICT in het secundair volwassenenonderwijs. Zij ontvingen hiervoor een tegemoetkoming van 50.000 euro.

Deze overeenkomst liep tot 31 augustus 2017. Alvast één belangrijk resultaat van dit project is de website www.svwo.be – een heel sexy afkorting, typisch

voor het onderwijs – die alle informatie over en rond de nieuwe opleidingsprofielen ICT bevat. Leerkrachten kunnen er niet alleen allerlei documenten downloaden en inspirerende voorbeelden vinden of zelf aanreiken, maar ook antwoorden op frequent gestelde vragen raadplegen, informatie over bijscholingen, nuttige links enzovoort.

In het schooljaar 2019-2020 zullen de opleidingsprofielen van het secundair volwassenenonderwijs opnieuw worden geëvalueerd. We proberen hier echt heel kort op de bal te spelen. Het is nog maar veranderd in 2017, en in 2019 gaan we al kijken of het een positieve evolutie kent.

Het huidige STEM-actieplan is verder uitgevoerd. Daarnaast wordt op dit moment ook het nieuwe STEM-actieplan 2020-2030 voorbereid. Een belangrijke factor in het bewerkstelligen van vooruitgang in het hoger onderwijs en volwassenenonderwijs is het verhogen van de digitale vaardigheden van de leerlingen die uitstromen in het secundair onderwijs.

Dat staat trouwens ook bij de sleutelcompetenties in het kader van de nieuwe eindtermen. Daar wordt op dit ogenblik ook hard aan gewerkt.

Het voordeel van de nieuwe eindtermen is dat ze concreter moeten worden geformuleerd, dat ze mogelijke ballast opzijschuiven en dat we bepaalde aspecten meer in de verf kunnen zetten. We zullen natuurlijk wel keuzes moeten maken, want ik moet een sobere set van eindtermen hebben, die toch helder is. De uitkomst van het proces dat nu wordt gelopen, kan richtinggevend zijn voor wijzigingen aan het beleid van mediageletterdheid en ICT.

Op 15 september 2018 hebben we het strategisch plan 'Geletterdheid 2017-2024' goedgekeurd. Daarin staan de speerpunten van het Vlaamse geletterdheidsbeleid. Als vijfde strategische doelstelling wordt daar geformuleerd dat wij de digitale geletterdheid van jongeren en volwassenen willen verhogen. Mijn administratie is op dit ogenblik deze strategische doelstelling verder in acties aan het concretiseren. Daartoe worden bilaterale gesprekken gevoerd met heel wat partners, om te bekijken welke engagementen daarin kunnen worden opgenomen. Collega's, ik wil dat vastklikken in een engagementsverklaring met al die partners, en dat moet klaar zijn tegen de zomer 2018.

En dan is er Martine Tempels. Ik mag hier vrouwen noemen, op deze Internationale Vrouwendag. U weet dat vandaag ook mijn echtgenoot jarig is. Wij worden altijd bijzonder gelukkig wakker op Vrouwendag. En dan is het altijd uitkijken wie als eerste de andere feliciteert.

Mevrouw Brusseel, ik vermoed dat u hier verwijst naar het opiniestuk van mevrouw Tempels in De Tijd. Zij pleit daarin voor het verplicht opnemen van digitale vaardigheden als competenties en in het lastenpakket van de lagere scholen, en als basisvak in het secundair onderwijs. Ik heb gezegd dat we een heel proces aan het lopen zijn met betrekking tot de eindtermen. Daarin kijken we ook effectief naar het thema ICT en mediageletterdheid. Ik heb daarnet ook gezegd dat wij de strategische doelstellingen van het strategisch plan 'Geletterdheid' aan het concretiseren zijn. Tegen de zomer van 2018 zouden we daarvan de concrete resultaten moeten zien.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Dank u wel. Dit is heel wat om op te repliceren. Ik zal proberen het bondig te houden.

Minister, u hebt een aantal cijfers gegeven die op zich positief zijn, maar ik zal toch eens hoger onderwijs in cijfers erbij nemen. Als we het over STEM hebben, hebben we het niet specifiek over wat Agoria vraagt, namelijk ook mensen die in

IT en alle digital skills goed onderlegd zijn en die dus specifiek eerder uit toegepaste wetenschappen zouden komen of uit computerwetenschappen. STEM gaat bijvoorbeeld ook over alle opleidingen in zorg, en over alle opleidingen die te maken hebben biologie, biomedische wetenschappen en dergelijke meer. Daar zijn natuurlijk ook al de nodige vacatures voor. Iemand met een dergelijk diploma kan natuurlijk ook digitale vaardigheden ontwikkelen, en moet dat ook doen. Maar ik denk dat de crux zit bij de computerwetenschappen en de technologische wetenschappen. Ik denk dat we die cijfers wel kunnen verkrijgen. Ik zal dat zelf doen. Ik zal bekijken wat specifiek voor IT en de digitale component belangrijk is.

Het aandeel jongeren stijgt, maar we hebben natuurlijk ook een steeds stijgend aantal vacatures die dergelijke vaardigheden vergen. Het aantal jongeren zou dus eigenlijk spectaculair moeten stijgen om het vandaag bestaande probleem van krapte op te lossen. Er gaan stemmen op om uit het buitenland talent aan te trekken. Ik heb al gehoord dat dergelijke discussies worden gevoerd door Kamerleden. Ik heb daar uiteraard niets op tegen, maar het zou wel aangenaam zijn mochten we hier met ons hoger onderwijs kunnen bereiken dat heel wat Vlaamse jongeren kiezen voor opleidingen waarmee ze kans maken op een goede job, op degelijke en duurzame tewerkstelling. Je kunt natuurlijk heel wat IT-specialisten op het Aziatische continent gaan zoeken, maar dat lijkt mij omslachtiger dan Vlaamse jongeren te oriënteren naar de IT-studierichtingen, terwijl ze nu 'en masse' in andere studierichtingen zitten waarvan ze niet altijd zeker zijn of deze op de arbeidsmarkt iets kunnen opleveren.

We moeten dus eens kijken naar de reputatie van die IT-richtingen van de toegepaste wetenschappen in ons hoger onderwijs. Ik merk in het STEM-actieplan op dat er wel wat meer aandacht gaat naar het hoger onderwijs. Minister, ik zou u willen vragen om daar in het volgende STEM-actieplan de nodige aandacht aan te besteden. Net als u en alle collega's ben ik zeer tevreden over de positieve evolutie in het leerplichtonderwijs. Ik ben zeer blij met de initiatieven die u opsomt in basiseducatie en in het volwassenenonderwijs. Maar we mogen niet uit het oog verliezen dat bepaalde bedrijven en een bepaalde sector in ons land hogeropgeleiden vragen die heel sterk zijn in een aantal vaardigheden, in digitale kennis, en in een combinatie van een aantal factoren. En dan heb ik het niet over basiseducatie, hoe belangrijk ik dat ook vind. Maar dat vind ik eigenlijk het voorwerp van een andere vraag. Digitale geletterdheid, mediawijsheid om als individu, als mens, sterk te kunnen staan in de maatschappij van vandaag, om kritisch een aantal zaken te kunnen interpreteren: dat vind ik ontzettend belangrijk. Dat onderschrijf ik ook. Ik ben, voor alle duidelijkheid, blij met de initiatieven in de basiseducatie en, wat betreft de geletterdheid en de mediawijsheid, in het leerplichtonderwijs. Ik denk zelf dat er nog meer nodig is dan wat we nu al doen. Maar ik wacht geduldig ook op wat de eindtermen zullen zeggen, net als u, minister. Want dat zal het uiteindelijk wel uitmaken. Maar dat zal onvoldoende zijn.

Ik ben ook zeer trots op de realisatie van Howest met hun 'Digital Arts'-opleiding. Ik vind dat fantastisch. Maar ik denk wederom dat Agoria meerdere specifieke profielen nodig heeft en niet alleen bepaalde niches. Met andere woorden, ons hoger onderwijs verdient volgens mij meer aandacht. Ik wil dan nog eens mijn voorstel, mijn suggestie, herhalen om te bekijken hoe we daar bepaalde studierichtingen, eventueel postgraduaten, aantrekkelijker kunnen maken en financieel toch kunnen ondersteunen omdat ze fundamenteel zijn voor het overleven van onze hightechbedrijven. Ik zou niet graag zien dat bedrijven uit Vlaanderen wegtrekken. Nu zitten we onder ons economisch potentieel. Bepaalde start-ups, bepaalde bedrijven, kunnen niet aanwerven en kunnen daardoor niet groeien. Dat gaan we niet oplossen door in de basiseducatie te werken.

Wat we wel moeten doen, is aan de slag gaan in het volwassenenonderwijs met nieuwe programma's. Ik vind dat ook fundamenteel, minister, en ik denk dat we

daar op de goede weg zijn en ik wil u aanmoedigen om er verder werk van te maken. Ik zie heel veel mogelijkheden in het volwassenenonderwijs. We moeten bekijken welke samenwerkingen mogelijk zijn tussen het volwassenenonderwijs, de hogescholen en de universiteiten in de verschillende vestigingsplaatsen voor mensen die nu al aan het werk zijn, die al zeer goede vaardigheden en kennis hebben, eventueel de toegepaste wetenschappers of anderen die al in techbedrijven werken maar die nog moeten worden bijgeschoold. Daar zit, denk ik, nog ruimte. We zullen ons hoger onderwijs, bepaalde studierichtingen daarin, aantrekkelijker moeten maken. We moeten er eens over nadenken hoe we dat kunnen doen, om niet alleen meer 18-jarigen naar STEM te krijgen maar ook naar toegepaste wetenschappen en computerwetenschappen. Dat lijkt me heel belangrijk.

Ik hoor wel eens – als ik nog mag, pour la petite histoire – zeggen dat er op het STEM-platform discussie kan zijn tussen mensen die hun eigen niche verdedigen. Ik zeg niet dat er geen biologen meer nodig zijn, maar ik denk niet dat er een groot probleem is van een tekort aan biologen of biomedici. Het tekort zit eerder elders. Ik hoop dat men er ook vooruitgang in kan boeken. Ze zullen in ieder geval de steun hebben van Open Vld.

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): We mogen absoluut deze trein niet missen. We moeten inzetten op IT-jobs en ICT-opleidingen. Het volwassenenonderwijs zal daarin zeker een rol moeten spelen, al was het maar, zoals mevrouw Brusseel zegt, om de brug te leggen, maar ook om binnen het levenslang leren opleidingen op verschillende niveaus te kunnen aanbieden. De nieuwe opleidingsprofielen die op dat punt in ontwikkeling zijn en de stappen die daarrond worden gezet, bieden heel wat perspectief. Maar ik zou het toch ook wel wat breder willen trekken. Het gaat niet alleen over de zeer specifieke IT-opleiding en de zeer specifieke profielen die we absoluut nodig hebben en waarvan we er absoluut meer van moeten hebben, maar het gaat veel breder: over ICT-vaardigheid.

Het gaat over mensen die in de toekomst willen studeren in het volwassenenonderwijs en in het hoger onderwijs. Men zal daar steeds meer gebruik maken van allerhande toepassingen die eigenlijk het onderwijs digitaliseren. Men zal daar dus mee in moeten zijn.

Men mag die vaardigheden niet beperken tot de STEM-opleidingen, die moeten breder worden opengetrokken. Iedereen moet die vaardigheden hebben. Een van de sleutelfiguren die in Antwerpen momenteel het ICT-beleid mee vormgeeft, is een historicus. Dat is iemand die zichzelf door de jaren heen die vaardigheden heeft aangeleerd. We moeten ervoor zorgen dat die ICT-vaardigheden in alle opleidingen aanwezig zijn en worden versterkt. Dat is een heel belangrijk element dat we bij elk nieuw curriculum dat wordt bekeken of bij elke hervorming van een curriculum voor ogen moeten houden, niet zozeer als doel op zich maar zeker als middel, als onderdeel van de opleiding.

Wat de basisvaardigheid voor kwetsbare groepen betreft, hebben we in de stad Antwerpen heel grote stappen gezet om het aanbod van de stad inzake burgerzaken en dergelijke te digitaliseren. Dat werkt heel goed, voor 90 procent van de bevolking. Ook de restgroep mogen we niet uit het oog verliezen. Ook daar moeten we via basiseducatie een aanbod blijven hebben om die vaardigheden bij te brengen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik deel de bezorgdheid van mevrouw Brusseel. Ik ben het eens met de minister dat er al veel inspanningen zijn gedaan voor het STEM-actieplan maar ik wil haar aanmoedigen, samen met alle mensen die daar verantwoordelijkheid voor dragen, om dit voort te zetten.

Minister, ik heb vanmorgen het Twitterbericht gelezen waarin stond: "Op Vrouwendag ben ik wakker geworden naast een jarige echtgenoot." Gefeliciteerd aan uw echtgenoot. Ik zal niet verder ingaan op die situatie maar ik wil op Vrouwendag wel de vraag stellen hoe het zit met de participatie van de dames aan het STEM-actieplan, zowel in het secundair als in het hoger onderwijs. Moet dit in de toekomst geen groter actiepunt worden?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil toch nog even herinneren aan onze uitstap naar LEGO Education in Denemarken. We hebben daar helaas niet alle elementen even intens beleefd behalve mevrouw Krekels. Ik zal de felicitaties aan de echtgenoot van de minister behouden voor buiten mijn spreektijd.

We hebben daar iets belangrijks gedaan, we hebben namelijk gekeken hoe we ervoor kunnen zorgen dat STEM effectief een invulling krijgt, want het gevaar van STEM is dat het alles en niets omvat. Daar zitten verschillende componenten in. De vraag van mevrouw Brusseel ging heel specifiek over ICT. We moeten natuurlijk voorzichtig zijn dat we niet het volledige STEM-verhaal daarin trekken. Dan zullen de wiskundigen zeggen dat we ook fundamentele wiskunde nodig hebben. En daar ben ik het ook absoluut mee eens. We zijn hier vooral bezig geweest over het secundair, hoger en volwassenenonderwijs.

'Computational thinking' is geen codetaal of programmeertaal maar komt eigenlijk neer op het georganiseerd kritisch analyseren en vervolgens samenstellen en in logische stappen na elkaar ordenen. Bij LEGO Education – sorry voor de reclame, maar ik denk dat er op dit moment nog geen gelijke is – zien we dat zij daar zeer sterk aan gelinkt zijn, gekoppeld aan leerplannen, eindtermen en vakinhouden. Ik zou een lans willen breken om ook in kleuter- en lager onderwijs daarop in te zetten, en het ook bij meisjes als normaal te beschouwen, als onderdeel van de ontwikkeling. Op die manier moeten we de appetijt bij leerlingen en leerkrachten vergroten. Daar moeten we nog een tandje bijsteken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: We hebben eigenlijk het hele spectrum bewandeld met de vraag van mevrouw Brusseel. Ik denk dat alles een beetje complementair is aan elkaar. Mevrouw Brusseel legt heel sterk de nadruk op het feit dat we moeten zorgen voor extra opleidingen gefocust op wat er nodig is in de toekomst, ook in ons hoger onderwijs. Het is heel goed dat Agoria daarover overlegt met de universiteiten en de hogescholen. Zij hebben de vrijheid om opleidingen in het leven te roepen en zij willen ook graag allemaal extra studenten. Wij staan open om die opleidingen mee in te het systeem te stoppen wanneer die de toets ondergaan. Ik denk dat het overleg daarover echt intens genoeg moet zijn om ervoor te zorgen dat er voldoende aantrekkelijke opleidingen komen.

De heren Cordy en De Meyer hebben de focus gelegd op het feit dat er voldoende breedte moet zijn. De heer Daniëls heeft zich daarbij aangesloten. We moeten daar vroeg genoeg mee beginnen. Dat is de reden waarom we WO in het basisonderwijs hebben gesplitst. Techniek en wetenschap, dat betekent ook computervaardigheden. Men kan ze zo breed of zo smal maken als men zelf wil. De tools daarvoor zijn voorhanden. In de nieuwe eindtermen zou dat geheel moeten worden versterkt.

De heer Cordy heeft ook een lans gebroken voor die basiseducatie. Ik leid daaruit af dat computationeel denken en de digitale skills tout court overal in onze samenleving zitten. In elke studierichting van het hoger onderwijs moet dat worden meegenomen. Ik heb al vaker de vergelijking gemaakt tussen de manier waarop ik mijn rechtenstudie heb gedaan en de manier waarop mijn zoon dat

heeft gedaan. Het gaat over dezelfde opleiding, aan dezelfde universiteit met een aantal dezelfde professoren, maar totaal anders ingevuld door het digitale tijdperk. Dat zit dus overal.

Op dit moment is er een werkgroep bezig binnen STEM om na te gaan welke acties we verder kunnen ontplooien voor meisjes. Wanneer we kijken naar de STEM-academies, zowel deze inzake technologie als deze inzake wetenschappen en techniek, dan zien we dat daar evenveel meisjes als jongens zitten. Het is dus niet zo dat daar alleen maar jongens naartoe gaan. Op de wachtlijsten zien we dat meisjes die richtingen evengoed willen volgen als jongens. Wanneer we echter de doorstroom bekijken in het onderwijs, dan is dat nog niet zo. De doelstelling is minstens een op drie. Aan de universiteiten halen we dat, in het aso halen we een op twee. Aan de hogescholen halen we dat cijfer absoluut nog niet, daar is dus nog werk aan de winkel.

De opmerking van de heer Cordy over de profielen die we moeten zoeken, is heel terecht. Françoise Chombar en Piet Desmet zijn taalkundigen die nu met bezig zijn met technologische innovatie. We mogen dat dus niet te eng bekijken, maar ik begrijp ook de heer Daniëls, die ervoor waarschuwt dat plots de wiskundige zich niet roert. We hebben veel competenties in dezen nodig.

Ik zal rekening houden met alle opmerkingen en hoop met ons operationeel plan te kunnen komen tegen de zomer.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Ik heb inderdaad een specifieke focus gelegd, niet omdat ik andere zaken niet belangrijk vind, maar omdat ik denk dat bepaalde vragen bepaalde antwoorden vereisen. Voor de problematiek die Agoria naar voren schuift, zijn er een aantal prioritaire oplossingen. De onderbouw en de langetermijnstrategie is dan natuurlijk dat men op alle echelons gaat werken. Maar ik denk wel dat skills die gaan over de arbeidsmarkt, iets specifieker kunnen zijn voortgaand op verschillende profielen. Ik ben ook taalkundige en ik houd ook al jaren dat pleidooi voor STEM. Ik houd natuurlijk wel meerdere pleidooien, dat hebt u ook al kunnen merken.

Ik wil er toch zeker over waken dat, als we een volgend STEM-actieplan maken, we goed beseffen dat de lange termijn belangrijk is, maar voor een aantal zaken ook de korte termijn, en dat er dus heel wat concrete, specifieke acties nodig zullen zijn op alle echelons. Misschien moeten we in hoger onderwijs verder gaan dan wat vandaag toegelaten is, namelijk een voorstel doen voor een nieuwe studierichting, en dan het klassieke parcours doorlopen. Ik denk dat we, als we middelen hebben, eens moeten kijken of we die niet gericht kunnen inzetten, uiteraard na overleg met verschillende sectoren. En wie weet, kunnen we met bepaalde bedrijven al eens denken aan een traject duaal leren vanuit de hogescholen én vanuit de universiteiten – waarom niet?

En wat de meisjes betreft, heeft collega De Meyer overschot van gelijk. Ook daar hebben we nog een weg af te leggen. Het valt op dat de stereotypen overheersen, want als het over zeer technische aangelegenheden gaat, die gepercipieerd worden als de 'zware' STEM, de echte technische zaken, zoals in bepaalde professionele bachelors of in hbo5, dan zie je heel weinig meisjes. En dat is wel jammer, want ze kunnen die vaardigheden even goed ontwikkelen. Dank u, collega's.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.